
MECANISME DE RESPONSABILIZARE A PARTENERIATULUI ȘCOALĂ – FAMILIE – COMUNITATE

Lilian ORÎNDAȘ, cercetător științific
Institutul de Științe ale Educației, Chișinău, Moldova

Abstract: The article presents the mechanisms of school-family-community partnership for social cohesion and quality education, mechanisms of parental involvement, strategies and areas of collaboration / involvement with school, family and community.

Schimbările majore care se produc în ultimele decenii și viteza acestora reclamă reconsiderarea relației dintre școală și subiecții care interacționează cu aceasta:

- copiii/tinerii;
- părinții/famiile;
- mediul de afaceri;
- comunitatea și societatea, în general.

Parteneriatele ca formă de relaționare devin iminente și este important ca școala ca entitate să reușească să implice în organizarea și funcționarea sa toți actanții relevanți.

Pentru realizarea cu succes a sarcinii sale de bază de obținere a celor mai bune rezultate educaționale ale copiilor, școala trebuie să valorifice sprijinul din partea părinților/famiilor și a comunității.

Familia are o contribuție crucială în obținerea de către copilul său a performanțelor în învățare:

- comunicarea permanentă;
- sprijinirea în efectuarea temelor pentru acasă;
- jocurile și cititul pentru cei mici;
- stabilirea limitelor adecvate pentru adolescenți sunt doar câteva exemple practice de implicare a familiei în educație.

Dar, pentru ca familiile să devină, cu adevărat, aliații educației, este necesar ca acestea să fie învățate/ajutate să contribuie la furnizarea elementelor de bază pentru crearea unui mediu de învățare suportiv, menționat mai sus. Este dovedit că atunci când familiile și comunitatea se implică în viața școlii, cei care beneficiază în primul rând și cel mai mult sunt copiii. Participarea adulților la educație transmite mesajul că școala și copiii sunt importanți și demni de atenția adulților.

Implicarea familiei

Este bine cunoscut rolul incontestabil al familiei în consolidarea și asigurarea calității educației propriului copil, iar prin acesta – a întregului proces de educație. Studiile în domeniu demonstrează faptul că atunci când există o relație pozitivă și convingătoare între familie și școală, copiii/tinerii au doar de câștigat, iar beneficiile sunt evidente, inclusiv în ceea ce privește îmbunătățirea performanțelor academice.

Această relație nu ține și nu trebuie să țină cont de particularitățile familiilor:

- situație socio-economică;
- etnie;
- context cultural etc. și este favorabilă pentru copii la orice vârstă.

Famiile trebuie să își încurajeze copiii, să vorbească cu ei despre ceea ce se întâmplă la școală, să îi convingă despre importanța învățării și efectuării temelor, să îi susțină în proiectarea unor planuri de viitor. Cu alte cuvinte, toate familiile pot și au efecte pozitive asupra învățării copiilor.

Efectul programelor și intervențiilor care angajează familiile în sprijinirea copiilor lor în procesul nemijlocit de învățare este direct proporțional cu performanțele copiilor, implicarea familiei având un *efect determinant asupra rezultatelor școlare ale copiilor*.

La fel de important este și *efectul protectiv*: fiind ajutați de către părinți, copiii se simt mai siguri și protejați și, pe termen lung, dezvoltă calități importante în ceea ce privește respectul de sine.

Proiectarea unor mecanisme sistemice de implicare a părinților în educația propriilor copii și în funcționarea instituțiilor de învățământ în general se poate realiza în baza *Cadrului celor Șase Zone ale Implicării Părinților*:

<i>Parenting</i>	<i>Comunicare</i>	<i>Voluntariat</i>
Acordarea sprijinului familial, asistarea familiilor în ceea ce privește dobândirea abilităților parentale, înțelegerea particularităților de dezvoltare a copiilor la diferite vârste și stabilirea/asigurarea în familie a condițiilor de învățare pentru copii la fiecare vârstă și nivel de educație.	Școala comunică cu familiile și informează referitor la programul școlar și progresele copiilor. Comunicarea se realizează în sens dublu: școală-familie și familie-școală. Comunicarea trebuie să fie eficientă și fiabilă.	Școala organizează sesiuni de informare și formare pentru a recruta și a implica familiile drept segmente ale comunității care pot fi voluntari în diverse activități în cadrul școlii. Instituția de învățământ desemnează responsabili (diriginții sau alți specialiști) pentru a lucra cu voluntarii care sprijină școala. Programarea activității voluntarilor trebuie să fie flexibilă, iar activitățile realizate – semnificative.
<i>Învățarea acasă (la domiciliu)</i>	<i>Luarea deciziilor</i>	<i>Colaborarea cu comunitatea</i>
Școală promovează activități prin care să asigure implicarea familiilor în procesul de învățare al copilului, atunci când acesta este acasă, în special, în realizarea temelor pentru acasă (dar nu se limitează la aceasta).	Școala include familia în calitate de participanți în procesul de luare a deciziilor la nivel instituțional, în administrarea instituțională, prin asigurarea calității de membru și reprezentare în diferite consilii, comitete, comisii etc.	Diferite probleme/aspecte din organizarea și funcționarea instituțiilor de învățământ, inclusiv cele ce țin de resursele și serviciile adresate copiilor și familiilor, sunt coordonate cu autoritățile locale, cu alte grupuri comunitare: de afaceri, culturale sau altele care există în comunitatea concretă.

Pornind de la aceste idei de bază, fiecare școală își va proiecta propriile politici de parteneriat și strategii de implicare a părinților, le va consulta cu părinții și va identifica cele mai adecvate forme, modalități, căi de realizare a lor. În acest scop, vor fi organizate reuniuni de informare și consultare, stagii/sesiuni de formare și alte activități orientate spre consolidarea relației școală-familie.

Un aspect important este și crearea relației părinți-părinți. Asociațiile părinților, comitetele care activează în școli nu trebuie să fie organe formale, cu activități sporadice, rezumate la colectarea unor fonduri extra-școlare. Este indicat să se realizeze implicarea directă și efectivă a părinților în toate procesele, la toate etapele (buget, curriculum, promovare etc.), astfel încât aceștia să se conceapă drept parte integrantă a proceselor școlare.

În procesul de valorizare a părinților ca resursă educațională, școala trebuie să procedeze la evaluări din care să rezulte cunoștințele și competența părinților care pot fi antrenate în organizarea și funcționarea instituțională și în lucrul concret/direct cu copiii. Ca resursă educațională, familia trebuie să fie valorizată prin, cel puțin, următoarele modalități:

- Recunoașterea experienței și cunoștințelor referitoare la copii;
- Respectarea dreptului la exprimarea alegerilor și priorităților;
- Implicarea în procesul de luare a deciziilor;
- Recunoașterea și respectarea diferențelor;
- Recunoașterea rolului în procesul instruirii și dezvoltării copiilor.

Programele eficiente de implicare a părinților în educație ar trebui să fie construite pe următoarele ipoteze de bază:

- Mediul educațional primar provine din familie;
- Implicarea părinților în educația copilului este un factor major în îmbunătățirea eficienței școlare, a calității educației și performanței școlare;

- Beneficiile implicării părinților nu se limitează la nivelurile de școlaritate preșcolar și primar, ci se extind la nivelurile următoare;
- Copiii au cel mai mult de câștigat atunci când se implică părinții: copiii nu privesc școala și familia ca două instituții/medii separate, dar ca un tot întreg.

Literatura de specialitate în domeniu indică trei **precondiții** de bază pentru un parteneriat educațional de succes: așa-numiții „3 A”:

Abordarea ține de informarea continuă a părinților și de acceptarea de către părinți a principiilor de bază ale parteneriatului educațional autentic:

- împărtășirea aceluiași idei, concepții, viziuni în ceea ce privește educația;
- realizarea aceluiași scopuri și obiective;
- valorizarea partenerilor; împărtășirea cunoștințelor și experiențelor;
- asumarea responsabilităților;
- consolidarea capacităților.

În cadrul parteneriatului autentic, *atmosfera* presupune încredere mutuală și respect reciproc. De felul în care se va construi relația între școală și familie va depinde, în mare măsură, calitatea parteneriatului și realizarea cu succes a obiectivelor.

Familia și școala trebuie să se perceapă aliați în procesul educațional, promovând relații productive în beneficiul copiilor.

La fel de importantă pentru parteneriatul de succes este și *atitudinea* corectă, ceea ce implică responsabilizarea părților. Preconcepția potrivit căreia familiile își „dau” copiii la școală, iar aceasta este unica responsabilă de performanța școlară a copiilor este anacronică și constituie un impediment în realizarea calitativă a obiectivelor educației.

De facto, date fiind realitățile secolului actual când preocupările socio-economice ale familiilor prevalează, anume școlii îi revine sarcina să formeze familiilor, dar și comunității în general, atitudinile corecte față de contribuția lor la realizarea educației.

Este important să se înțeleagă că în cadrul parteneriatului școală-familie ambele părți au obligații și responsabilități:

Domenii de colaborare	Implicații	Strategii pentru facilitarea implicării
Obligații de bază ale familiei	Asigurarea necesităților de bază, precum sănătatea și siguranța	Sprrijinirea familiilor în asigurarea mediului familial sigur în care își pot ajuta copiii să învețe
Obligații de bază ale școlii	Comunicarea permanentă și colaborarea cu familiile, prin diferite modalități	Proiectarea formelor eficiente de comunicare școală-familie și familie-școală referitor la programul școlar și progresele copiilor

Implicarea părinților în cadrul școlii	Părinții se implica ca voluntari în organizarea activităților școlare	Planificarea și organizarea activităților desfășurate cu implicarea părinților
Implicarea părinților în activitatea de învățare a copilului acasă	Ajutarea copiilor în realizarea temelor pentru acasă, în procesul de tranziție, orientare profesională, planificare a carierei etc.	Furnizarea informației și suportului pentru părinți în ceea ce privește ajutorul pe care ei pot să îl acorde copiilor lor în realizarea temelor pentru acasă și în alte activități curriculare, în luarea deciziilor, planificare etc.
Implicarea părinților în procesul de luare a deciziilor, guvernarea școlii	Participarea ca membru al asociațiilor de părinți, comitetelor părintești sau în alte organe/consilii de administrare școlară	Includerea părinților în procesul decizional școlar, identificarea și înaintarea liderilor dintre părinți
Colaborarea cu comunitatea	Asigurarea legăturii cu organizațiile care au responsabilități în ceea ce privește educația copiilor (sociale, de sănătate, altele)	Identificarea și integrarea în viața școlară a resurselor și serviciilor comunitare în vederea consolidării capacității școlii de a răspunde necesităților copiilor, a capacităților familiilor și, finalmente, a capacității de învățare a copiilor

Exemple de activități comune cu/pentru părinții:

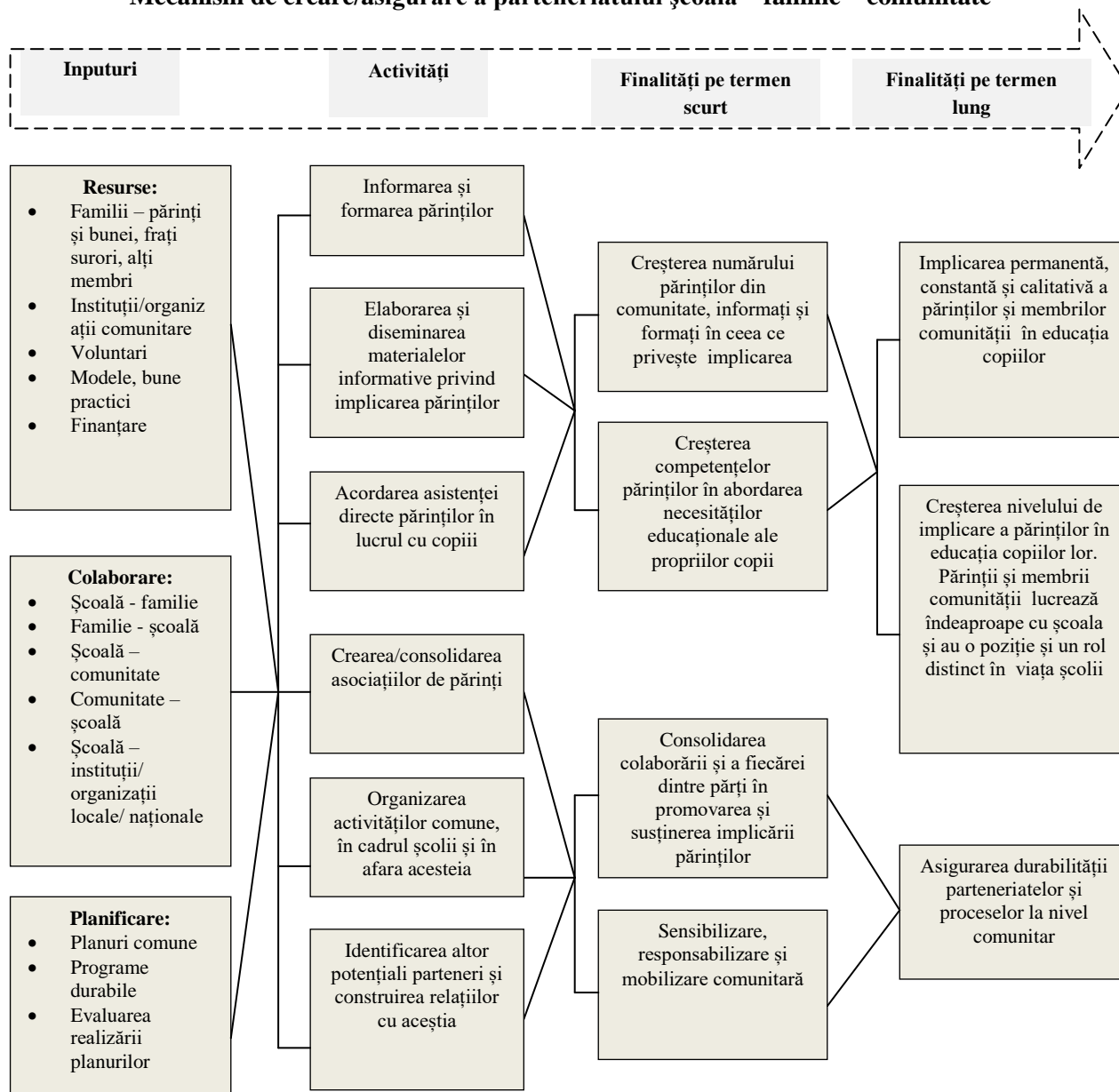
- Organizarea activităților rezultate din evaluarea anticipată a necesităților părinților în diferite forme de suport care să le consolideze competențele parenting;
- Organizarea trainingurilor și consilierea în ceea ce privește acordarea ajutorului în învățare. Elaborarea, în acest scop, a unor prospecte, fișe, etc.
- Stabilirea zilelor ușilor deschise pentru părinți și încurajarea acestora pentru participare;
- Stabilirea unor modalități eficiente de comunicare a rezultatelor pozitive în dezvoltarea copiilor și situația lor școlară;
- Organizarea periodică a activităților de tipul „Întrebă directorul școlii”;
- Confectionarea, asamblarea unor panouri informative pentru părinți, a altor materiale informative;
- Organizarea „Cutiei cu sugestii de la părinți”.
- Examinarea sugestiilor și oferirea răspunsurilor la acestea;
- Realizarea chestionărilor periodice printre părinți pentru identificarea aspectelor din organizarea/funcționarea instituțională care necesită îmbunătățiri etc.;
- Organizarea reuniunilor cu părinții în alte locații decât cea școlară (în parc, la picnic, la biserică etc.).

Generalizând constatările și abordările de mai sus, propunem următorul *Mecanism de creare/asigurare a parteneriatului școală-familie-comunitate*.

Mecanismul dat prevede următoarele activități:

1. Informarea și formarea părinților;
2. Elaborarea și diseminarea materialelor informative privind implicarea părinților;
3. Acordarea asistenței directe părinților în lucrul cu copiii;
4. Crearea/consolidarea asociațiilor de părinți;
5. Organizarea activităților comune în cadrul școlii și în afara acesteia;
6. Identificarea altor potențiali parteneri și construirea relațiilor cu aceștia.

Mecanism de creare/asigurare a parteneriatului școală – familie – comunitate

Referințe bibliografice:

- Băran-Pescaru A. Parteneriat în educație: familie-școală-comunitate. București: Aramis Print, 2004.
- Băran-Pescaru A. Parteneriat în educație. București: Aramis Print, 2004.
- Bezede R. Parteneriatul școală-familie: calitate și fiabilitate. In: Didactica Pro..., 2009, nr. 5-6 (57-58), p. 31-33.
- Cheianu-Andrei D., Goraș-Postică V., Bezede R. Parteneriatul școală-familie: de la pasivitate la implicare. In: Didactica Pro..., 2010, nr. 6 (64), p. 32-35.
- Cuznețov L. Tratat de educației pentru familie. Pedagogia familiei. Chișinău: CEP USM, 2008. 624 p.
- Epstein J., Van Voorhis F. School Counselors' Roles in Developing Partnerships with Families and Communities for Student Success. In: Professional School Counseling, 2010, nr. 14 (1), p. 1-14.
- Muscă Andrei A. ș. a. Parteneriatul școală – familie – comunitate. București: Universitară, 2014.
- Țibu S. ș. a. Parteneriatul școală – familie – comunitate. București: Universitară, 2014.